

stichting orgelkring "hendrik niehoff"

gevestigd te 's-hertogenbosch

Programma van het concert in de Sint-Janskathedraal te 's-Hertogenbosch
op dinsdag 27 juli 2021 om 20.00 uur door Piet van der Steen

Na zijn eindexamens op het Utrechts Conservatorium (1969 en 1970), na terugkeer van een jaar studie bij Marie-Claire Alain in Parijs (1972) en na de Eerste Prijs op het eerstgehouden Nationaal Concours César Franck in Haarlem (1976) kreeg de organistenloopbaan van Piet van der Steen (1943) flink vaart. Als uitvoerend organist van talrijke concerten in binnen- en buitenland, van serieproducties bij Nederlandse omroepen is zijn aandacht vooral gevestigd op de (laat-)romantische periode (Reger, Franck, Vierne, de Nederlanders) en op de grote, veelkleurige 20^e en 21^e eeuw (Bijster, Straesser, Ligeti). Zijn discografie vermeldt als opvallend hoogtepunt alle orgelwerken van Messiaen, Jolivet en Lesur (de La Jeune Francegroep) gemaakt in opdracht van VPRO-radio. Componisten van gevestigde reputatie schreven een reeks nieuwe werken voor hem en zijn vaste samenspelpartner op trompet Peter van Dinther. Naast dit alles is Van der Steen actief als docent Orgel, als dirigent van enkele koren en actief geweest als redacteur van een orgeltijdschrift. Sedert 1966 is hij organist van de Oud-Katholieke kathedraal Ste. Gertrudis in Utrecht. Hij kreeg verschillende onderscheidingen en heeft zitting in enkele kerkelijke adviescommissies.

Programma

- Veni Creator (1623) Jean Titelouze (1563 – 1633)
(4 versetten)

- Drie 'Schübler'-koralen (1746) Joh. Seb. Bach (1685-1750)
Wacht auf, ruft uns die Stimme BWV 645
Ach bleib bei uns, Herr Jesu Christ BWV 649
Kommst du nun Jesu vom Himmel herunter BWV 650

- Aus tiefer Noth schrei ich zu Dir, Opus 5 nr 1 (1870) Samuel de Lange jr. (1840-1911)
zijnen vader toegewijd

- The darkling thrush (de verscholen lijster) (2001) Hans Kox (1930-2019)
dedicated to Jos van der Kooy

- Fantaisie pour orgue aeolian (1906) Camille Saint-Saëns (1835-1921)
Eerste uitvoering van dit werk in Nederland
deel 1 – introductie
– thema met vier variaties
deel 2 – trio
– twee meditaties
– finale
(de delen gaan met een geringe onderbreking in elkaar over)

Voor overige orgelconcerten in de serie Hendrik Niehoff, zie: stjanskathedraal-orgelconcert.nl
Orgelconcerten in de regio: www.brabantorgel.nl

Toelichting

Eén van de werken op het programma is geschreven door Camille Saint-Saëns; het is dit jaar een eeuw geleden dat de componist overleed.

In 1906 kreeg Saint-Saëns van de Aeolian Organ Company, New York, de opdracht een werk te componeren voor het aldaar ontwikkelde automatisch spelende pijporgel. Het resultaat was de *Fantaisie pour orgue-aeolian*, dat Saint-Saëns' meest omvangrijke orgelwerk (ca. 23 minuten) is geworden.

Dit 'aeolian organ' (great, swell, pedal, 48 stemmen) had enkele bijzondere eigenschappen. Het was geheel 'expressief' (in zwelkast), een deel van het pijpwerk stond opgesteld in een nevenruimte, een register 'tubular bells' imiteerde buisklokken, die ook in contemporaine orkestpartituren voorkwamen. De opzet van dit werk is 'klassiek' te noemen: introductie, thema met variaties, twee meditaties en een finale. Saint-Saëns zelf achtte zijn werk onspeelbaar voor twee handen/twee voeten, hetgeen in de praktijk blijkt mee te vallen.

In notentekst bestaat van dit werk slechts een voorstudie (Parijs, B.N., manuscrit 648). De Amerikaanse musicoloog Rollin Smith evenwel heeft vanaf de bewaard gebleven papieren rol die het instrument moest activeren een notentekst-editie gemaakt en laten verschijnen bij een Duitse uitgever.

Voorzover bekend vindt in Den Bosch de eerste uitvoering in Nederland van dit werk plaats.